

Maarten Sprenger

2013

*van nadruk op
slimme zoektrucs*

2018

*via leren omgaan met
online informatie*

Slim3 online

2023

*naar zelf sturen of
gestuurd worden*

Maarten Sprenger

Specialist online informatie sinds 2006

Zoekmachine 8-12.info 2008-2016

Auteur Slim Zoeken op internet 2013, 2018, 2023

Lead Content Curator bij EdTech startup Wizenoze 2015 – 2021

(Eind)redacteur

Spreker/adviseur voor onder andere

Bibliotheken en scholen

BICNH Bovenschoolse ICT Coördinatoren Noord Holland

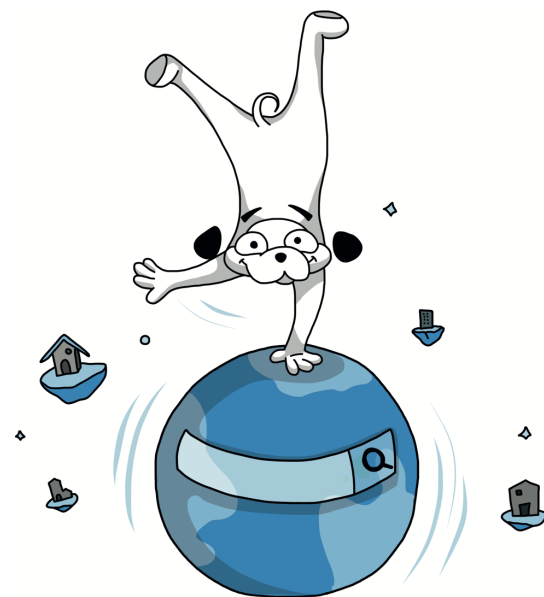
Landelijk Netwerk Taal

Curriculum.nu/SLO

Cubiss Brabant/Limburg

HSN Conferentie

Pabo InHolland

Digitale Geletterdheid in het onderwijs

1. Digitale informatievaardigheden

Onlinegeletterdheid

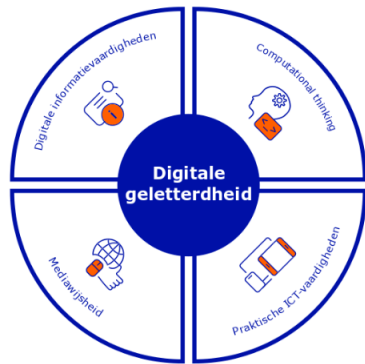
Zoekvaardigheden

2. Mediawijsheid

AI geletterdheid?

Empowerment: leren omgaan met (online) informatie

Inhoudslijn bij digitale geletterdheid

Digitale informatievaardigheden

systematisch, effectief en efficiënt gebruikmaken van digitale bronnen bij het verzamelen, evalueren, verwerken en delen van digitale informatie

	<i>fase 1</i>	<i>fase 2</i>	<i>fase 3</i>
Informatie zoeken, vinden en selecteren			
	<i>aanbodsdoelen:</i>		
Een informatievraag formuleren vanuit een informatiebehoefte	<ul style="list-style-type: none"> – samen verkennen wat over een onderwerp bekend is en daarover vertellen – bedenken van vragen bij een onderwerp waarover je meer wilt weten 	<ul style="list-style-type: none"> – opstellen van een passende en bruikbare informatievraag waarbij het onderwerp wordt afgebakend en wordt nagegaan wat al bekend is – oriënteren op verschillende soorten vragen (bijv. open en gesloten) 	<ul style="list-style-type: none"> – formuleren van een informatievraag vanuit een informatiebehoefte – formuleren van deelvragen in relatie tot een informatievraag
Zoekterm(en), een geschikte zoekstrategie en geschikte digitale bronnen bepalen voor het verkrijgen van relevante informatie	<ul style="list-style-type: none"> – bedenken van digitale bronnen waar informatie te vinden is – gebruiken van een passende digitale bron bij een bepaald type informatievraag 	<ul style="list-style-type: none"> – bepalen van bruikbare zoektermen voor een informatievraag – zoeken van digitale bronnen waar bruikbare informatie te vinden is en inschatten van de aard van die digitale informatiebronnen 	<ul style="list-style-type: none"> – omzetten van informatievraag in relevante zoektermen en combineren van zoektermen – bepalen van digitale bronnen waarin bruikbare informatie te vinden is bij een informatievraag
Digitale informatie verzamelen en selecteren	<ul style="list-style-type: none"> – verzamelen van informatie uit een digitale bron – samen een selectie maken uit de gevonden informatie 	<ul style="list-style-type: none"> – verzamelen van informatie uit een digitale bron en daaruit een relevante selectie maken – vergelijken van informatie uit enkele digitale bronnen 	<ul style="list-style-type: none"> – omgaan met niet-lineaire digitale teksten bij het zoeken naar informatie – verzamelen van informatie uit een digitale bron en daaruit een relevante selectie maken

Sconul (afgeleid RDF) link	ACRL Framework link	CILIP link	Australian & New Zealand IL Framework link	Kuhlthau Model link	UNESCO link	Metaliteracy characteristics (Mackey & Jacobsen, 2014)	Gemene delers	Taxonomie		
								Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
1. Identificeer Herken je informatiebehoefte.	Onderzoek als vraagstelling	1. Behoeft aan informatie	1. ... herkent de behoefte aan informatie en stelt de natuur en omvang van de benodigde informatie vast.	1. Initiatie – herken informatie-behoeft	1. Realiseer dat een behoefte of probleem bestaat dat om informatie vraagt voor een bevredigende oplossing	Stel vast	Stel informatiebehoefte vast		1. Oriënteren en specificeren	<ul style="list-style-type: none"> • Oriënteren op informatielandschap • Waarde van informatie/data • Aard en verschijningsvormen van informatie/data • Werking en structuur van het internet • Rol en totstandkoming van netwerken • Individu in het informatielandschap
3. Plannen Construeer zoekstrategieën	Informatie heeft waarde	2. Beschikbare bronnen	1.4 gebruikt diverse soorten van informatie 2.1 selecteert geschikte methoden of tools 2.2 bouwt en implementeert effectieve zoekstrategieën	3. Verkenning	3. Weet hoe je vaststelt of de benodigde informatie wel of niet bestaat, en zo niet, ga naar stadium 5	Plan / zet een zoekstrategie op	Plan / zet een zoekstrategie op	2. Plannen en zoeken	<ul style="list-style-type: none"> • Selecteren informatiebronnen en zoeksystemen • Selecteren zoektermen 	
4. Verzamelen Lokaliseer en verkrijg toegang.										
5. Evalueren Beoordeel het onderzoeksproces en vergelijk en evalueer informatie en data.	Autoriteit is geconstrueerd en context-afhankelijk	4. Evaluer resultaten	3. ... evalueert informatie en het zoekproces naar informatie kritisch	7. Weet hoe je informatie organiseert, analyseert, interpreteert en evalueert incl. betrouwbaarheid van bronnen	6. Weet hoe je gevonden informatie volledig begrijpt of weet waar heen te gaan voor hulp indien nodig om te begrijpen	Evalueer	Selecteer / beoordeel / evalueer resultaten	3. Kritisch beoordelen	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen van resultaten (kritisch) • Evalueren van zoekproces (kritisch) 	
6. Beheren Organiseer informatie professioneel en ethisch.										
7. Presenteren Pas verkregen kennis toe: presenteren resultaten, synthetiseer en creër nieuwe kennis.	Wetenschap als conversatie / dialoog	7. Commu-niceer en deel informatie	5. ...gebruikt voorafgaande en nieuwe informatie om nieuwe concepten te construeren of nieuwe inzichten te verkrijgen.	6. Presentatie	8. Weet hoe informatie te commu-niceren en presenteren aan anderen in geschikte/buikbare formats/media	Werk samen	Presenteer/ communiceer	5. Publiceren en communiceren	<ul style="list-style-type: none"> • Publiceren van eindproduct • Communiceren van eindproduct 	
5. (Hoe te) werken met resultaten en ze te exploiteren	6. ... begrijpt en erkent culturele, ethische, economische, juridische en sociale issues rondom het gebruik van informatie.									

Information Literacy

Figuur 2: Taxonomie Informatievaardigheid – vergelijking modellen (Van der Meer / Post, 2020)

Information Literacy op Slim3

Slim3

Openbare online versie van Slim Zoeken informatie
Kennisbank en routines/vaardigheden voor online zoeken

*Geen lessenplatform, maar basisinformatie voor iedereen
om op elk moment te kunnen raadplegen*

Inhoud:

- Wat is er *beschikbaar*? Kennisopbouw over online informatie
- Wat doet de techniek? Zelf sturen of gestuurd worden
- Houding en gewoontes m.b.t. online informatie

VOEDINGSDRIEHOEK

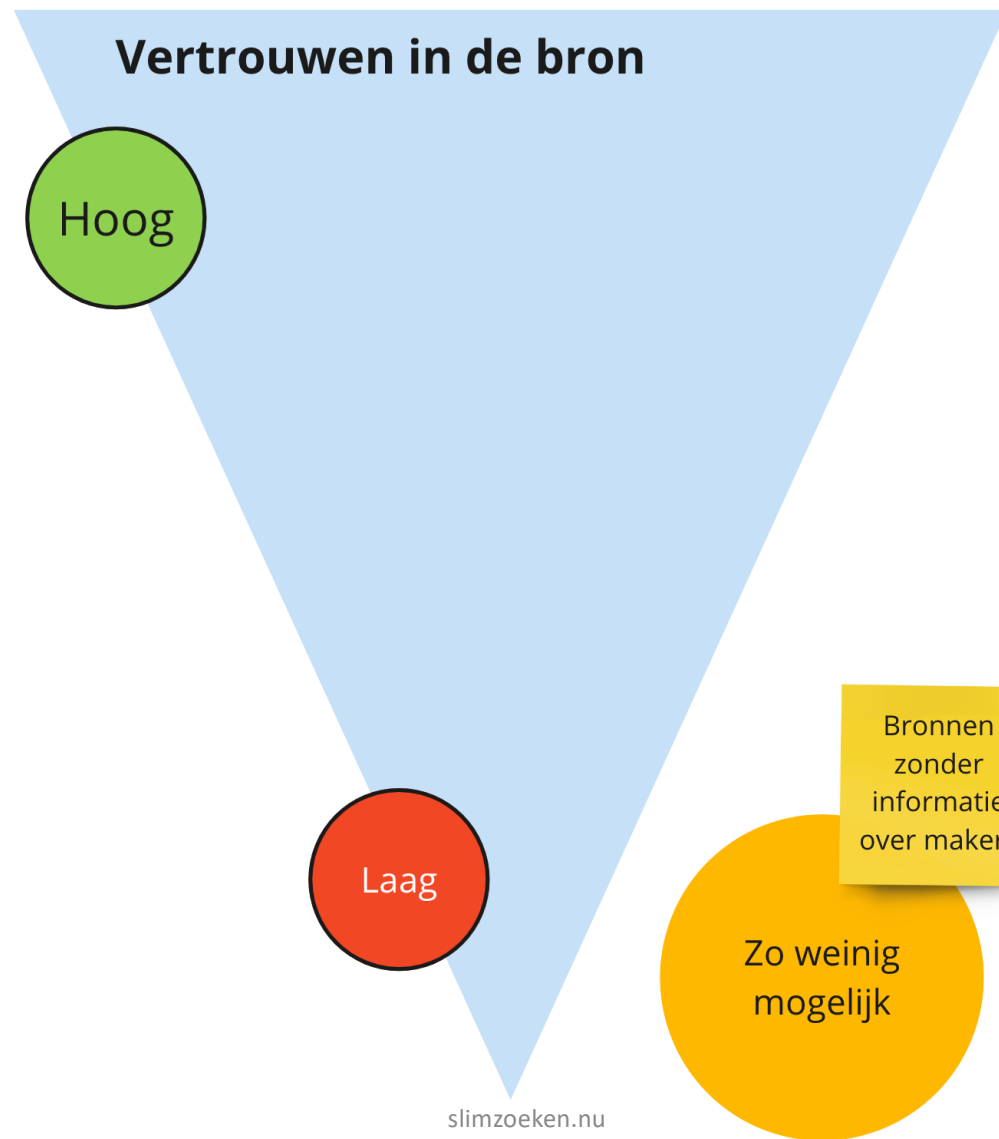
VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

gezondleven.be

© VLAAMS INSTITUUT GEZONDLEVEN 2017

online informatie is een soort illusie
zelf sturen of gestuurd worden

hoe vind je de weg online?

waar begin je?

aandacht

vragen stellen

lezen

het gesprek

Omgaan met online informatie is problematisch voor:

Leerlingen in het basisonderwijs
Leerlingen op het VMBO,
Leerlingen Havo/VWO,
Studenten MBO,
soms zelfs in het HBO en WO

(En voor *2,5 miljoen* laaggeletterden, waaronder: ouderen, middenstanders, verzorgenden en vele andere beroepsgroepen)

<https://www.lezenenschrijven.nl/informatie-over-laaggeletterdheid-nederland>

Menu

Ik zoek een video over...

Mijn voorkeursvideo's

- Mijn voorkeuren
- Mijn afspeellijsten
- Mijn favorieten
- Mijn bekeken video's
- Mijn instellingen
- Uitloggen

Mij

Lijst r basis

2:5

3:3

1:4

1:3

Mensen vragen ook

- Welke leeftijd EHBO cursus?
- Wat kost kinder EHBO?
- Wat moet je weten bij kinder EHBO?
- Wat is kinder EHBO?

Gesponsord

moschveilig https://www

Kinder EHE

Eerste Hulp aar voldoet volledig

Herhaling k

Alle EHBO-

Reanimatie

Bhv-cursus

Gesponsord

shop.rodek https://sho

EHBO curs

Bij reanimatie zi

Gesponsord

livis.nl https://www

Livis.nl - EH

In onze nieuwe

rodekruis.n https://www

EHBO-curs

Tijdens een EHT

Mensen zoeken ook naar

- ehbo-cursus kind gratis
- Kinder EHBO-cursus
- Jeugd EHBO
- EHBO cursus baby online

slimzoeken.nu

Menu

Start : Zoekwoord: EHBO

Zoek jouw onderwerp binnen alle rubrieken op deze site.

EHBO

Gevonden in 8-12 Tags

EHBO

Gevonden in Url verzameling

Jeugd *

Ben je gevallen? Heeft een van je vrienden een bloedneus? Of wil je aan je klasgenoten uitleggen hoe belangrijk EHBO is? Op deze pagina vind je allerlei handige tips die je direct kunt gebruiken. Kijk ook hier: [spreekbeurtenpakket](https://www.ehbo.nl/jeugd/)

<https://www.ehbo.nl/jeugd/>

© 2006-2023 Maarten Sprenger / Studio Takken

Al onze Dip

WAT

Online informatie...

- ... is veelomvattend, onverwacht,
- ... iedereen kan het plaatsen
- ... is in directe zin veelal gratis
- ... geeft je al snel het gevoel dat je het snapt

Online informatie...

... is **dynamisch**: wordt aangepast, geciteerd, uit z'n verband gerukt, gekopieerd. Of is opeens verdwenen;

... is veelal **commercieel** getint, inclusief de focus van zoekmachines

... is vaak **moeilijk toegankelijk** voor niet-geoefende gebruikers;

... heeft een **grote verscheidenheid** aan makers;

... is **gelinkt aan andere inhoud** via hyperlinks, 'meer van dit', backtracking, commentaren, tags-categorieën-auteurs en via je tijdlijn;

... is **voorzien van ranking en aanbevelingen** (likes/sterren). Maar ranking en algoritmes zijn een black box en *likes* worden verward met kwaliteit;

Ook zijn onze **aandacht** en **privacy** in het geding. Filterbubbels zijn onvermijdelijk (maar soms ook bruikbaar).

follow the money

Even praktisch: scannen > zoekresultaten beoordelen

q=EHBO voor kinderen

The screenshot shows a mobile browser interface with a search bar at the top containing the text 'q=EHBO voor kinderen'. Below the search bar, there are several search results. The first result is from 'moschveiligheid.nl' with the title 'Kinder EHBO cursus volgen? - Eerste Hulp aan Kinderen'. The second result is from 'shop.rodekruis.nl' with the title 'EHBO cursussen aan baby's en kinderen - Rode Kruis Rode Kruis'. The third result is from 'livis.nl' with the title 'Livis.nl - EHBO Cursus bij Kinderen - Doe De Vergoedingscheck'. The fourth result is from 'rodekruis.nl' with the title 'EHBO-cursus kinderen & baby's - Rode Kruis'. On the right side of the page, there is a section titled 'Mensen vraen ook' (People also ask) with questions like 'Wat kost kinder EHBO?', 'Wat moet je weten bij kinder EHBO?', and 'Wat is kinder EHBO?'. Below that is a section titled 'Mensen zoeken ook naar' (People also search for) with suggestions like 'ehbo-cursus kind gratis', 'Kinder EHBO-cursus', 'Jeugd EHBO', and 'EHBO cursus baby online'. The page also shows a navigation bar at the top with tabs for 'Vertrouwde websites voor', 'Jeugd', and 'ehbo voor kinderen - Google'. The status bar at the top indicates the time as 13:53 on Saturday, April 18, 2023, and a battery level of 49%.

q=hoe ontsmet je een wond

1. Paginatitel (en naam van de website)

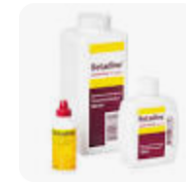

ehbo-koffer.nl

<https://www.ehbo-koffer.nl> > ... > EHBO FAQ

Hoe ontsmet je een wond? | EHBO-Kennisbank

Het **ontsmetten** van een **wond** gebeurt door eerst de **wond** voorzichtig schoon te spoelen met handwarm, liefst steriel, water. Dep de **wond** droog met een niet- ...

3. Het webadres

2. De beschrijving of 'snippet'

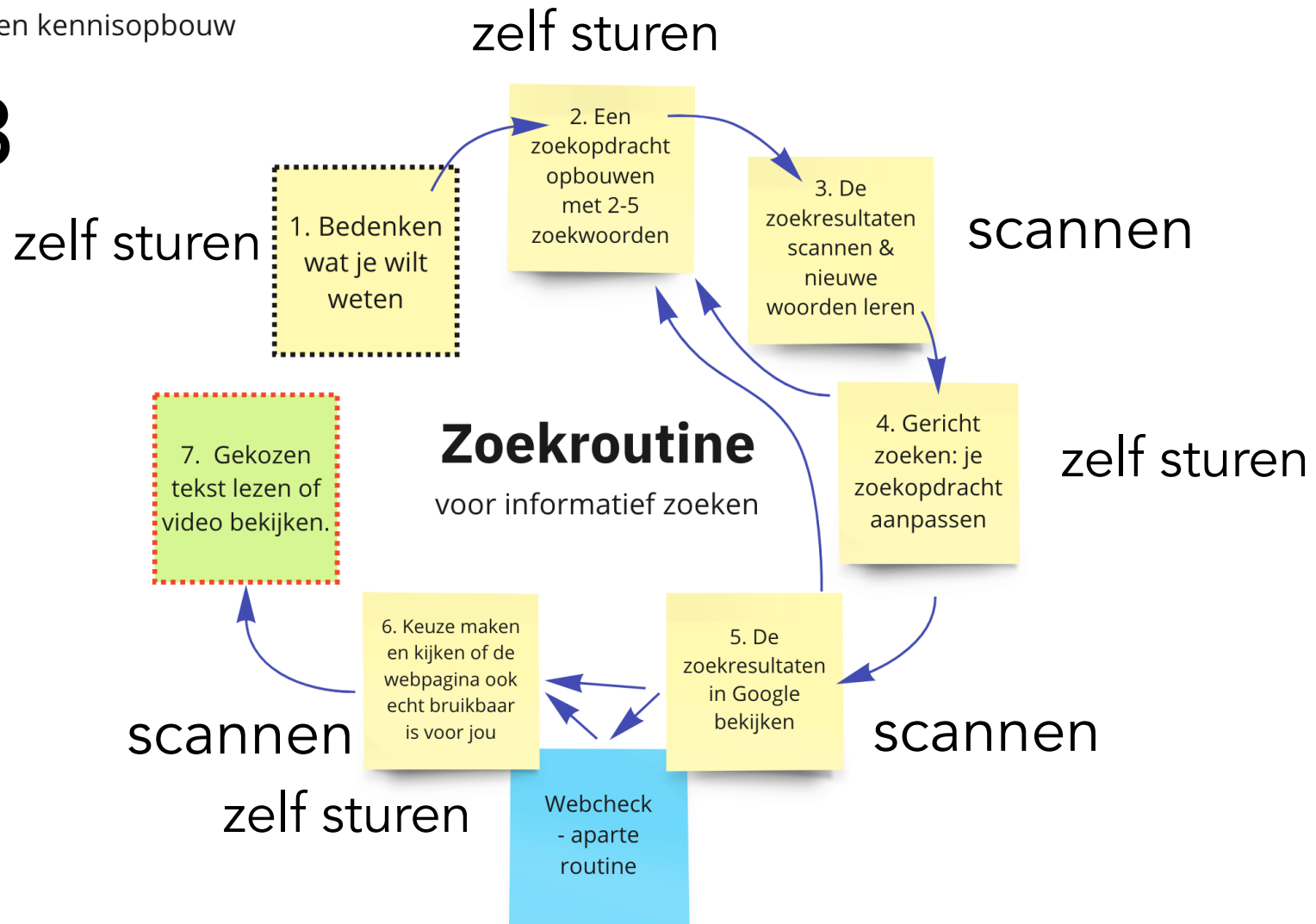
Een zoekresultaat bestaat uit drie nuttige onderdelen:

1. De **naam** van de site en de titel van de pagina
2. De beschrijving of **snippet**; staan jouw zoekwoorden hier **vetgedrukt** tussen?
3. Het webadres: de **URL**

Wanneer je niet goed kunt lezen wat de website doet, of als de paginatitel niet duidelijk is, let dan extra goed op. Bekijk vooral ook de snippet.

Zeven zoekstappen en kennisopbouw

Slim3

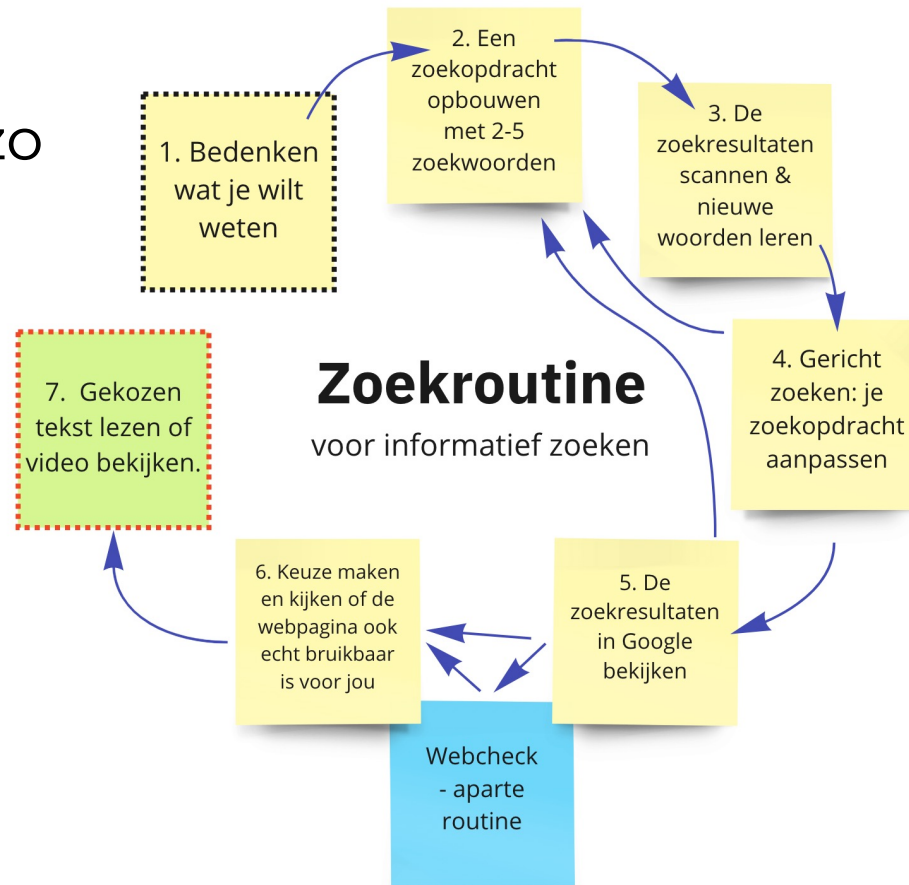
Het beste resultaat bovenaan...

Niet zo!

Het beste resultaat bovenaan...

Maar zo

6. Scannen > gevonden informatie beoordelen

21:52 Za 18 mrt. willemwever.kro-ncrv.nl

kro-ncrv willemwever

Het menselijk lichaam

Hoe verleen je goed eerste hulp?

Stel je voor dat je een ongeluk ziet gebeuren. Een auto rijdt een persoon aan. Die persoon ligt op de grond en is bijna bewusteloos. Wat doe je dan?

Om goed Eerste Hulp (Bij Ongelukken, ofwel EHBO) te kunnen verlenen, moet je altijd aan de volgende vijf punten denken:

1. Let goed op gevaar! Dit is heel belangrijk, want het is natuurlijk wel de bedoeling dat jij, de mensen om je heen en het slachtoffer veilig zijn. Daarom moet je eerst goed kijken naar bijvoorbeeld naderend verkeer voor je gaat helpen.
2. Ga na wat er is gebeurd en kijk wat er met het slachtoffer is. Zo kun je bijvoorbeeld vragen waar het slachtoffer pijn heeft. Als je weet wat hem of haar is overkomen, kun je bijvoorbeeld het [ambulance](#)-personeel beter vertellen wat er is gebeurd en kun je het slachtoffer ook beter helpen.
3. Stel het slachtoffer gerust en zorg eventueel voor beschutting. Let op, het is niet verstandig om een (zwaargewond) slachtoffer te verplaatsen na een ongeval als je geen EHBO-opleiding of opleiding tot verpleegkundige of arts hebt gedaan! Als het slachtoffer in gevaar is op de plek waar hij of zij ligt mag dat natuurlijk wel. Het verplaatsen van een gewond iemand kan ervoor zorgen dat het slachtoffer nog erger gewond

2. Ga na wat er is gebeurd en kijk wat er met het slachtoffer is. Zo kun je bijvoorbeeld vragen waar het slachtoffer pijn heeft. Als je weet wat hem of haar is overkomen, kun je bijvoorbeeld het [ambulance](#)-personeel beter vertellen wat er is gebeurd en kun je het slachtoffer ook beter helpen.

3. Stel het slachtoffer gerust en zorg eventueel voor beschutting. Let op, het is niet verstandig om een (zwaargewond) slachtoffer te verplaatsen na een ongeval als je geen EHBO-opleiding of opleiding tot verpleegkundige of arts hebt gedaan! Als het slachtoffer in gevaar is op de plek waar hij of zij ligt mag dat natuurlijk wel. Het verplaatsen van een gewond iemand kan ervoor zorgen dat het slachtoffer nog erger raakt. Zo kan een botbreuk bijvoorbeeld nog erger worden door een verplaatsing. Als het slachtoffer bewusteloos is en op de rug ligt, kan hij of zij stikken. Daarom moet je een bewusteloos slachtoffer op een zij draaien met het gezicht naar de grond. Zo kunnen vloeistoffen uit de mond lopen en kan het slachtoffer niet stikken in zijn of haar tong.

4. Zorg voor professionele hulp. Dat betekent natuurlijk dat je snel je mobieltje pakt en 112 belt. Wat erg belangrijk is om te weten als je deze [hulpdienst](#) belt, is in welke straat je bent. Het is ook erg belangrijk om rustig te blijven als je 112 belt. Dan kun je het personeel dat je aan de telefoon hebt goed en duidelijk vertellen wat er is gebeurd.

5. Verleen eerste hulp en help het slachtoffer. Dit kun je beter niet doen als je geen arts of verpleegkundige bent. Het is vooral belangrijk om ervoor te zorgen dat de eerste vier stappen goed

Zoek je zoekwoord
(ctrl F)

Geen afbeelding
(met bijschrift)

4. De juiste zoekwoorden vind je tijdens het zoeken!

Voorbeeld woestijnklimaat

nieuwe woorden:

begroeiing, cactus, vetplant (succulent), neerslag, onvruchtbaar, temperatuur, schaarste, oase.

 woestijnklimaat neerslag winter

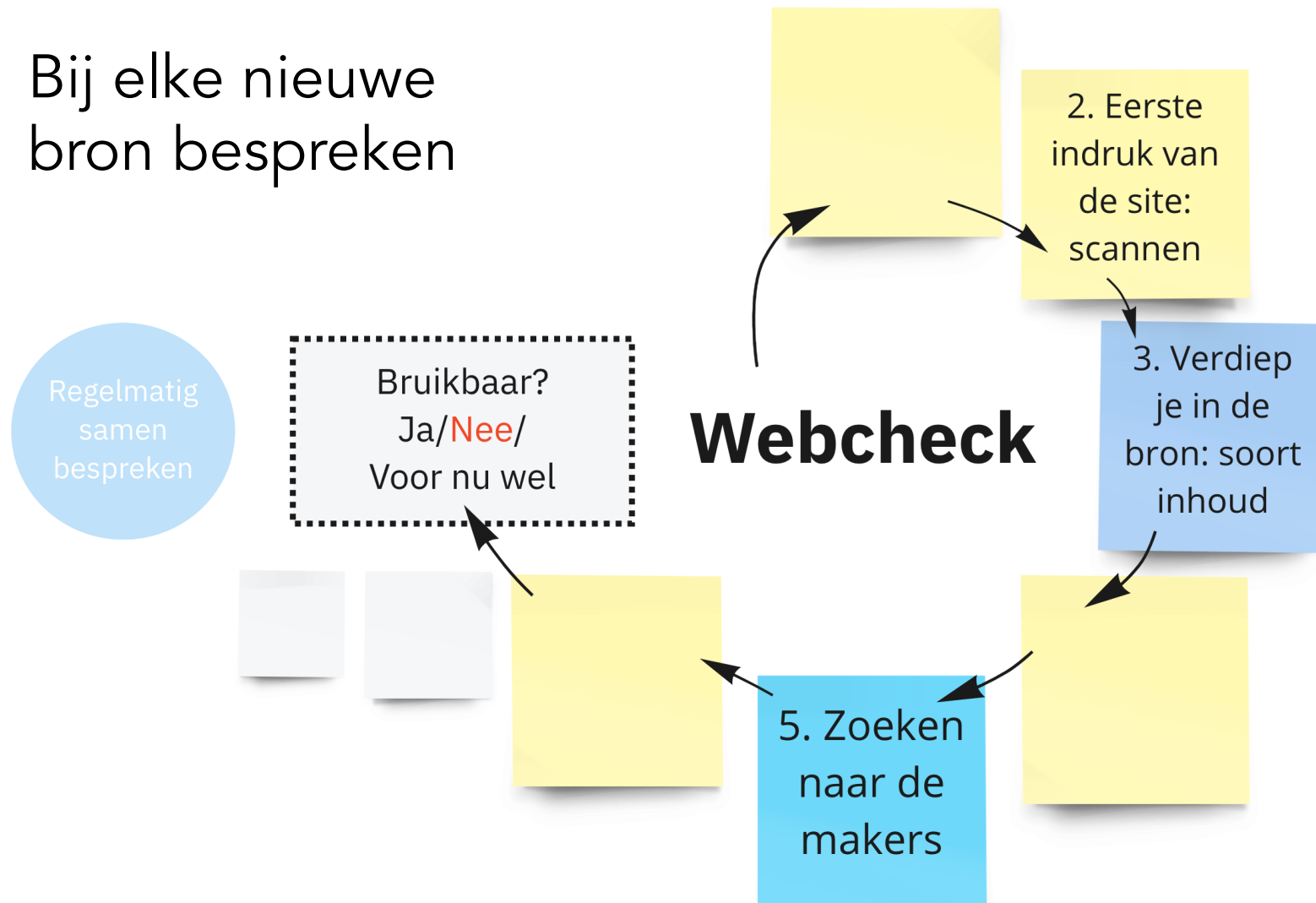
Voorbeeld Februaristaking

nieuwe woorden:

Jodenvervolgning, razzia, verzetsactie, Dokwerker, Tweede Wereldoorlog, antisemitisme, pamfletten, CPN, herdenking

 Februaristaking pamfletten CPN

Bij elke nieuwe bron bespreken

Slim zoeken op internet

slimzoeken.nu/online

↩ 2 backlinks

- [De Webcheck](#)
- [Zoekroutine](#)
- [Kennisbank intro](#)
- [Begrippenlijst](#)
- [Handleiding en FAQ](#)

Controleer je bronnen!

 Betrouwbare en bruikbare informatie vinden voor school, opleiding of werk

Internet is net zo goed een eindeloze winkelstraat als een bron van kennis. Je wordt voortdurend verleid om iets te kopen of uit te proberen; de reclames vliegen je om de oren. Hoe ga je daarmee om?

Bij het online zoeken naar informatie gaat het om drie dingen; ze zijn alle drie even belangrijk:

- 1. Welke informatie is er eigenlijk online beschikbaar?** In totaal is er veel en veel meer dan je ooit kunt bedenken. Maar je moet leren kennen wat er is en leren herkennen waar bruikbare informatie staat. Verdiep je in wat je kan verwachten en leer hoe je bronnen op hun waarde kunt inschatten. Gebruik hiervoor de [De Webcheck](#) en de [Kennisbank](#)
- 2. Welke hulp of technologie gebruik je om iets te vinden?** Leer de kwaliteiten en gebreken kennen van zoekmachines. Leer ook direct bij een bron te zoeken. Gebruik hiervoor de [Zoekroutine](#), de [Kennisbank](#) en [Het zoekbalkje is overal](#).

Kennisbank intro

[Home](#)

Welkom

 Van Hyperlinks tot Geavanceerd Zoeken. Neem een duik in alle pagina's...

Slim Zoeken Kennisbank

 [Kennisbank](#)

Waar beginnen?

Deze pagina's vormen de kern van Slim Zoeken:

- [De Webcheck per stap](#) en dan vooral: [Zoek naar de 'makers-pagina'](#)
- [Zoekbedoelingen, wat zijn dat?](#) Waarom informatief zoeken gewoon meer tijd kost.
- [De juiste zoekwoorden](#) - hoe vind je die?
- [Scannen, een vorm van lezen](#) Klik niet te snel op een resultaat, kijk even rond.
- [Vertrouwde bronnen - lijst](#): samen afspreken welke bronnen gewoon goed zijn.

Waar beginnen?

Deze pagina's vormen de kern van Slim Zoeken:

- [De Webcheck per stap](#) en dan vooral: [Zoek naar de 'makers-pagina'](#)
- [Zoekbedoelingen, wat zijn dat?](#) Waarom informatief zoeken gewoon meer tijd kost.
- [De juiste zoekwoorden](#) - hoe vind je die?
- [Scannen, een vorm van lezen](#) Klik niet te snel op een resultaat, kijk even rond.
- [Vertrouwde bronnen - lijst](#): samen afspreken welke bronnen gewoon goed zijn.

Thema's

- [Dossier vragen stellen](#)
- [Slim Zoeken en taal](#)
- [Kennis van webbronnen](#)
- [Profielwerkstuk a](#)
- [Profielwerkstuk b](#)

► Andere waardevolle bronnen

 Add icon Add cover

De Webcheck

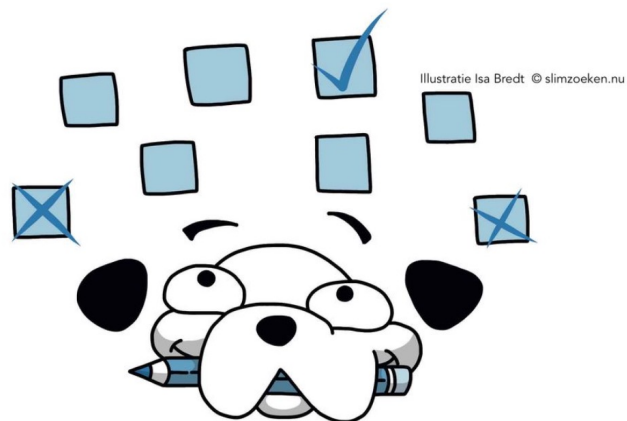
↩ 8 backlinks

Home

Wat is bruikbare informatie voor jouw zoekopdracht en hoe herken je dat?

 [De Webcheck in het kort](#)

 [De Webcheck per stap](#)

 [Achtergrondinformatie Webcheck](#)

 Add icon Add cover

Zoekroutine

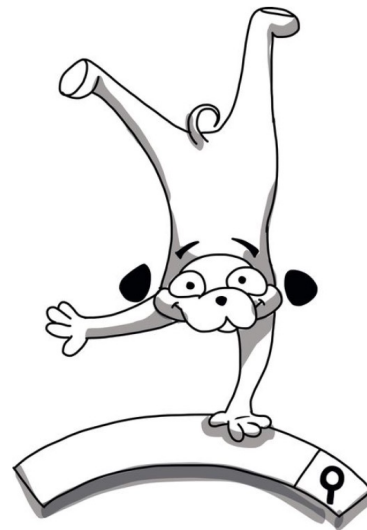
↩ 4 backlinks

Home

Hoe krijg je beste zoekresultaten voor jou bovenaan in de zoekmachine?

 [Zoekroutine in het kort](#)

 [Zoekroutine in 7 stappen](#)

aandacht

vragen stellen

lezen

het gesprek

laat leerlingen lezen en schrijven (maken)

praat samen inhoudelijk over wat ze daarbij tegenkomen

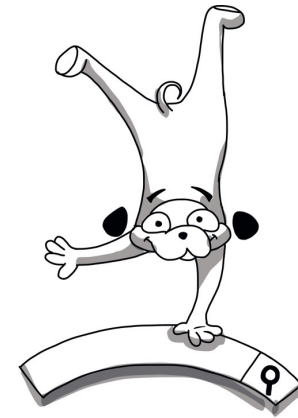
en bespreek de samenwerking mens-machine

Ondersteuning gratis toegang voor iedereen online

Supporters en samenwerking gezocht

Scholen, instellingen en bedrijven
Supportabonnementen
Klein – Middel – Groot

Individuele ondersteuning
Eenmalige bijdrage/abonnementen

Slim zoeken

slimzoeken.nu/slim3uitleg

start.slimzoeken.nu

Twitter @maartenspr
Insta @slimzoeken
maaspr@mastodon.social

linkedin.com/in/msprenger

maarten@slimzoeken.nu

Bronnen...

[Link](#)

